

СЕНТОМАШАНИН

Лист за просвету, привреду и остале народне потребе.

ИЗЛАЗИ СВАКЕ НЕДЕЉЕ.

на 1/4 годину	6 Кр.
на 1/2 године	3 »
на 3/4 године	2 »

Поједини бројеви 10 пот.

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

ЂОКА РАДУЛОВИЋ

Рукописи шаљу се на уредништво а новац за претплату а огласе на администрацију »Сентомашанин«. Неплаћена писма не примају се. Огласи се рачунају по тарифи ако се више пута уврћује рачунају се јефтиније.

Заједнички програм.

Народна борба Срба у Угарској има два програма: политички и не-политички.

Наш се лист не бави политиком, те о политичкоме програму и не можемо говорити; но милије нам је, да говоримо о оном другом програму, јер је заједнички.

Политички смо подељени у странке и котерије, којима се већ ни крсног имена не зна; но, ван политичке борбе, треба да нас све спаја једна црвена нит: заједнички програм.

Не тајимо, да тај програм сматрамо за важнији и кориснији од оног првог.

Најпосле, размислимо, зашто као народ живимо и због чега се боримо.

Да смо и да будемо Срби!

У борби за српство Срба у Угарској много се може учинити борбом и радом ван политичких странака и котерија.

На последње ми никако не ударамо, али тврдимо: да треба много неполитичког рада, да се утврди, ојача, изгради Србин у Угарској.

Како се утврђује, јача, изграђује Србин?

У породици и у друштву.

Рад на стварању јаке, здраве, отпорне породице није ни мало политички; велики је, истина, и тежак, но заједнички је.

Заједнички је и рад на здравим, jakim и отпорним српским друштвом.

Шта да ствара?

Добра књижевност и журналистика, добре привредне, културне и друштвене организације!

И у тим организацијама је место свим честитим Србима, били они либерали, радикали, демократе, вармењаци — и већ како се све то зове. У првим је редовима често најврснијим, а за њима долазе остали. Нема пак сумње, да је необично часно бити добар, савестан, истрајан — прост војник.

Ми, приликом разних избора, можемо бити у разним таборима, но чим изборна врева прође, ваља се сврстати на поље заједничког рада, где има само разлике по врсноћи, радљивости и душевности.

На заједничком, на националном пољу прибимо се један уз другог!

Ти ћеш живет' с нама
Докле српство траје,
У песмама твојим,
Чика Јово, Змаје!

Благодарна деца,
Мила света сени,
Сви ти скупа кличу
Овде, сакупљени:
Н' овом светом месту
Где ти леже кости,
Драги чика Јово,
Бог нека ти прости!

Швеђани о Србима.

Шведске новине приказују Србе једнодушно као народ јуначких бораца. Износе како је, кад је букнуо први балкански рат, опште мишљење било у Европи, да ће српска војска бројати највише сто хиљада људи, и да је њена вредност средња. Срби пак изненадише све, и пријатеље и непријатеље, јер су у почетку имали 325 хиљада људи под оружјем, а доцније 402 хиљаде. Српска војска је победила у свима биткама, у којима је учествовала. Она је у првом рату извојевала највишу победу од свију побе-

Електрично осветљење у Сентомашу.

Да познаш неко место, да ли је оно напредно и културно не треба о томе никога да питаш, доста је да уђеш у њега па ћеш одмах по појединим знацима познати какво је то место, односно какве су старешине тога места. У доказе какво је неко место спада и између осталог и електрично осветљење, јер после уређених и чистих улица, долази на прво место питање: како је то место ноћу осветљено. Ако за дотично место служи ноћу електрично осветљење, онда имамо чисто уверење да је то место уредно и напредно.

Датум не бете међу нама, била је то сто у којем није уведено електрично осветљење, јер кад се узме на рачун уверићете се да је електрично осветљење сарамерно јефтиније од другог, рђавог, нездравог па и опаснијега осветљења.

Наш Сентомаш, који иначе у свему другом предњачи и за пример служи, у овоме је погледу заостао, јер он још нема свога електричног осветљења. Али ако смо добро обавештени, можемо с радошћу изјавити, да сад као да већ и то није далеко, те да ће се скорим

да у целом рату, победу код Куманова. Она је ускорила победу у најжлавијој и најдугој битци код Битоља. Српска војска је засведочила способност у операцијама и брзину у маневрисању, какву спомину само о француској војсци под Наполеоном. Тешке експедиције у Албанији и улога српског тешког топништва при освојењу Једрена такође су доказ силне снаге српске војске. У другом рату против Бугарске Срби су извојевали највећу битку светске историје, деветодневну битку код Брегалнице. Српска војска је храбра, неуморна, силна, јуначна и наоружана најмодернијим оружјем. Њени официри су спремни и храбри, прави хероји. Када је мала Србија са својим становништвом од 2 милијуна и 900 хиљада могла да изведе на бојиште 402 хиљаде такве војске, она ће сада, кад броји до 5 милијуна становника, моћи да стави под оружје 6 до 7 стотина хиљада људи.

Србима могу да позавиде све државе у Европи — кажу шведске новине, а ми још велимо: најтеже је мрети. Ко може девет дана бојак бити, и девет дана неустрашимо смрти у очи гледати, тај се не боји никоје тешкоће, тај је кадар да савлада све на свету. За Србе се зна, да су и у сваком другом послу и раду ваљани, и подобни, и бољи од других, али — при-

ПОДЛИСТАК.

Драги чика Јово*).

Ти си пево песме,
Целом српском свету,
И лакој птичици,
И убавом цвету.

Свака песма твоја,
Била ј' пуна чара,
Као прави песник,
Што уме да ствара.

Твоје песме беху,
Блаже од мелема,
Где год се појаве,
Ту већ туге нема.

Свако те хвалио
У српскоме свету,
И убаво цвеће,
И птице у лету.

* Ову је песму декламовао мали Никола Поморишац из Београда на овогодишњет Змајевом помену у Каменици.

остварити општа жеља сентомашнина, да се електрика уведе.

Тим велеважним питањем експериментало се већ више година, чему се не сме замерити, јер код тога рада мора се поступати опрезно и пажљиво.

Било је у том погледу и више понуда, али као да није ни једна одговарала жељама наше општине, као понуда овдашње фирме Браћа Гавански и Алексијевић. Како је општина поверила реченој фирми израду нацрта и прерачуна како она мисли да би то електрично осветлење најбоље и најпогодније могла спровести, то је вредни и неуморни члан те фирме г. Алексијевић уложио све своје комбинације и знање, те је уз помоћ стручњака израдио пројекат и прерачуна преко увађања електричнога осветлења.

Познато нам је даље и то, да је тај нацрт прегледао и стручњак-мерник, да се о њему похвално изразио, и дознајемо да је тај план и прерачуна прегледао и проучио изаслани од стране скупштине одбор, те се и овај о томе најповољније изјаснио и решио, да идућој скупштини најтоплије препоручи да га усвоји.

Како ће за који дан имати скупштина о томе да каже своју последњу, то се надамо и очекујемо, да ће скупштина предложити нацрт и прерачуна који је не само стручњачки, него најтачније и најсавесније израђен, а који је од изасланог одбора усвојен и препоручен — усвојити, те провађање електричнога осветлења поверити овдашњој солидној српској фирми Браћа Гавански и Алексијевић као синовима својима. Ако ће у томе подухвату бити какве славе, подајте је тим младим и подухватним људима и грађанима нашим, ако ће бити заслуге — што и треба да буде — подајте им и то, јер су они наши, они су нам ближи од свих досадањих понудиоца. Нека нам политична општина у овој прилици предњачи народним геслом: *«свој свој»*.

Ако скупштина усвоји поднесени нацрт Алексијевићев, Сентомаш би могао већ у децембру ове године светлети се у електричној светлости својој, и тиме ући у ред осталих на-

знати се мора — ми смо се били, особито у нашој митрополији, некако занели у неке фантазије, у међусобно кавцење и луде беспослице. Тога ради дуго и предуго занемарили смо били и пренебрегли рад, чување, тежење и прави напредак. Укратко били смо сасвим застарели и лудо испропадали. А сад се лепо и разумно поправљамо и у томе. У поправљању том мора се издржати јуначки, свесно и мудро, и мора се све боље продужити, и све боље напредовати.

Ко се данас не отима у свету, и ко се данас не оружа знањем и умењем? Боре се људи на све стране да би напредовали у срећи. Али у тој борби могу побеђивати и могу напредовати само они вредни, мудри и чуварни, а особито у томе треба да се угледамо ми овдашњи на нашу браћу у Босни, у Србији и у опште на Балкану.

Швеђани, који се диве кумановским, битовским и брегаличким јунацима и победиоцима, исто су тако тамо у свом крају најваљанији и најнапреднији између свију народа онога краја свог.

Немањина црква у Куршумлији.

Од Ниша тамо сунцу на исходу гвозден пут води право Цариграду; а онамо сунцу на подне гвозден пут води право Солуну; а опет

предних и културних места. Усвојењем тога нацрта скупштина би тиме стекла себи признање и благодарност целог меснога грађанства.

Ми се надамо и очекујемо јер је томе већ крајње време.

Један грађанин.

Сентомаш, 14. јуна 1914.

Питање наше цркв. автономije. Више пештанских листова јављају, да је гроф Тиса позвао српске епископе, да се с њима саветује о уређењу српске народне цркв. автономije. Исти листови јављају, да ће се српски сабор по свој прилици састати у августу или септембру ради избора патријарха. Кад дознамо што подробније о решењу односно о сазиву нашег цркв. сабора известићемо наше поштов. читаоце.

Привредни

присподобни податци у Хрватској и Србији.

(Народно Јединство доноси ове податке):

Године 1911. имала је Србија 48.300 квадратних километара површине, а Хрватска 42.541. Србија становника 2.922.058, а Хрватска 2.621.954. И ако је Србија нешто већа и напућенија била, Хрватска и Србија су некако наједнаке, пак је вредно присподобити њихово унутрашње господарско, финансијско и просветно стање.

Обе земље су аграрне, пољоделске, сељачке земље (у Хрватској је на пр. 18,8% пољоделца).

Распоређење земљишнога поседа било је оваково:

У Србији имаде 160.375 сељака са мање од 5 хектара поседа (хектар 10.000 квадр. мет.), а у Хрватској 180.175 са мање од 5 јутара (јутро 1600 хвати). Од 5—100 хектара има у Србији 132.963, а у Хрватској 226.089 са поседом од 5—100 јутара. Средњих поседника (од 100—1000 јутара) има у Хрватској 930, а у Србији има по-

онамо сунцу на заходу нема гвоздена пута, него води леп друм Косову и Приштини. Ко тим друмом путује, прво ће доћи у Прокупље, у град старог Југ Богдана, где је Царица Милица провела своје девовање. Зидине његових дворова и данас се виде, а око њих вијуга река Топлица. Од Прокупља води друм кроз неописану лепу долину, а с леве руке по косама виде се виноград, међу којима се показује место, где су били виногради крчмарице Јање, која је дворила и Краљевића Марка. Том топлчком долином путујући даље пролази се поред места Плочника, где су Срби страшно потукли Турке пре косовског боја. Путујући даље, најпосле се дође у Куршумлију, где је и Немањина црква, коју нам ето слика приказује. Над самом Куршумлијом подиже се вис дивним зеленилом обрастао као огромна лепа купа. Пред улазом у варош с једне стране друма и с друге стоје развалине од две цркве. У оно време варош се и звала Беле Цркве. А код тог места уједно се сливају реке Топлица и Бањска. Од Куршумлије на сатхода има топло лековито купатило, а одатле кроз густу зелену гору путује се до Преполца, где је била граница према османлијском царству. Са Преполца гледа се с леве руке постојбина Топлице Милана, с десне руке постојбина Косанчић Ивана, а испред себе доле се шири

седника од 100—300 хектара само 80. А док у Хрватској има 209 велепоседника (преко 1000 јутара) у Србији само тројица поседују више од 300 хектара.

И ако нису ови подаци срачунати на заједничку меру, ипак дају неку слику о распоређењу поседа. Доста је рећи, да у Србији има само за непуних 20.000 сељака са поседом до 5 хектара мање, него у Хрватској сељака са до 5 јутара, да у Хрватској малопоседници (до 100 јутара) силно превлађују (имаду укупно 1.713.160 хектара земље, према 227.311 што је имаду сви сељаци са испод 5 јутара) и да велепоседници (209 њих) имаду скоро 3 пут толико земље колико мали сељаци (180.175 њих), а у опће више него једну петину читаве земље, док у Србији има у опће посједа са преко 100 хектара свега 83! У томе се у велике разликују Хрватска и Србија.

У школству видимо ово: Србија је имала 1296 основних школа са 2548 учитеља, а Хрватска 1653 школа (од тога 1550 хрватских) са 3374 учитеља. Препарандија је Србија имала 5, Хрватска 6. Гимназија Србија 40, а Хрватска 22. Свака по једну универзу.

У финансијама видимо ово: Србија (1911.) приход држави 139.297.614 динара. Хрватска (1909.) 57.967.000 круна! Ово најбљве доказује како су — поуздани мађарски рачуни о приходима Хрватске!

Србија је имала 163 новчана завода (банковна), а Хрватска 207. У Београду је био 41 завод са 27.872.515. дин. капитала, а сви хрватски су имали 85.808.000 круна капитала.

Занимљиви су подаци о природу у метр. центима.

	Србија:	Хрватска:
Кукуруза	6.739.242	6.097.562
Пшеница	4.167.194	4.133.464
Раж	434.584	999.464
Јечам	1.003.452	574.729
Зоб	733.049	806.203
Кромпир	586.292	6.090.882
Слад. репа	917.009	471.512
Детелина	590.856	2.523.691

Мало Косово. У десно је Бањска Бановић Страхине. У дну Малог Косова омањи вис заклања Велико Косово. Онамо види се пут, који води преко Малог Косова и кроз кланац, кроз који се пробија река Лаб, па јури Великом Косову и Приштини, и да се тамо улије у Ситницу.

Сад кад Србин стоји на том месту, не гледа више испред себе тужно Косово, него весело. Колико си путовао од Београда доведе, толико још имаш да путујеш одавде, па да стигнеш до српске границе. Али сад с оне стране нису више Османлије, него су Грци. Османлија господара више по овим крајевима нема. Косово је освећено и посвећено. Старо је српско царство опет васкрсло. Да је благословена крв до сада проливена за ту величину српску, и радост српску.

Још док Србин победи и растера и оне Османлије Турке, који су се населили у души његовој и у срцу његовом, а који се зову: незнање, нехат, неуконост у раду и у вођењу куће, несрећеност у трошењу, онда ће тек Српству синнути права срећа, и онда ће име српско бити светло и биће виђено од краја до на крај света.

Подаци о стоки су ови (за 1910.):

Коња	152.617	311.359
Говеда	957.918	908.780
Свиња	1.505.760	883.973
Оваца	5.808.845	595.798
Коза	677.447	22.418

У Србији је прије филоксере било 80.000 хектара винограда, после само 30.000 са просечним природом од 300.000 до 500.000 хектолитара вина. У Хрватској је било 40 до 46.000 хектара са приходом од 1907. до 1912. врло различитим (804.703 хел. 1.676.028, 1.199.234, 247.387, 871.715, 554.345).

Шљивици су у Србији покривали 140.000 хектара површине и давали око 2, до 3½ милијуна метр. центи шљива годишње. У Хрватској 54.500 хектара са 1½ мил. метр. цен. шљива.

Шума је било у Србији 1.517.000 хектара а у Хрватској 1.530.000, од тога у Србији 550.000 државних, а у Хрватској 356.530.

Задруга (пољопривредних) било је у Србији (1910.) 901 са 41.265 чланова, а у Хрватској 744 са око 140.009.

Вести из места.

Читуља. Овде је 24. о. м. п. н. к. сахрањен уз многобројно саучешће овдашњег становништва Матија Манојлов, који је доживео ретку старост до 100 год. Лака му била црна земља.

Боцарићева изложба у Сентомашу. У недељу 22., понедељак 23. и уторак 24. јуна о. г. одржаће се у школској дворани гђе учитељице Јовановићеве изложба Боцарићевих слика и тумачење Косовских слика и то: 1. Цар Лазар и Милош свезани пред Муратом. 2. Пропаст на Косову. 3. Косовски дух. 4. На развалинама царства. 5. Марко се љути. 6. Убојни поклич. 7. Освета Косова. Препоручујемо поштованом грађанству, да ову изложбу у што већем броју посети, јер ће имати прилике, да се упозна са лепим радовима нашег српског уметника.

Непогодно време. Већ скоро тако рећи читав овај месец мал да непада овде у Сентомашу сваки дан бујна киша, а било је у самом хатару на више места и града који је нанео огромне штете рани и виноградима, а тако се исто и по целој сентомашкој околини чује негодовање због силне кише и лема. — У Дебрецину је прекјуче била провала облака, град и бура, у једну колебу је ударио гром, где је тешко озлеђено пет радника. — Из Сарајева јављају да је била провала облака и да је варош делимично поплављена. И тако са свију страна стижу гласови о великој киши, бури и граду.

Вести са стране.

Насељавање нових крајева. Све новине пишу како се са свију страна Министарству Привреде у Београду јавља многи народ, који жели да се насељава у нове ослобођене крајеве. Највише је пријава стигло Министарству Привреде из Америке и Херцеговине, онда из Чешке, а има и из Словеначке и из Угарске, а највише се пријавило Срба и Хрвата. Ових дана је затражило дозволу да се населе чак и 500 мађарских породица

из Угарске. Да се населе тамо, траже и многи Словени, који су дошли под Грчку (из околице Солуна и Водена). У Србију пребегава много народа из Бугарске, нарочито из околине Струмице, јер у Бугарској притискују народ на све начине, а у ново ослобођеним крајевима добива свака породица са једном мушком главом 8 јутара земље бадава. Кад има више мушких у породици, онда се даје за сваког још по 3½ јутра, а ко донесе алат за рад и дотера стоку, онда још по 5 јутара. Министарство Привреде у Београду — коме се све пријаве упућују — решило је, да се земља даје бадава само Србима, Хрватима и другој браћи Словенима, а остали не могу се у опште насељавати. Најбоље је да оду по један или по два човека Министарству Привреде, да распитају и све што треба, па тек онда да се договори свет који се мисли селити, а Американци морају се из Америке враћати, јер наш народ нема шта да тражи у Америци.

У модерном Кајиру. Пре кратког времена појавила се на немачком једна занимљива књига која описује на врло живописан начин модерни Кајиро. Писац ове књиге, једна племићка међу осталим даје и лепу слику саме вароши:

Куће у европском делу вароши су необично ружне. Круте, незграпне. Капије су украшене ориенталским гвозденим шарама, на фасадама су више прозора, без и мало растојања, украшених с пуно метала. То све засењује, дречи, виче, да би на себе привукло пажњу. Али је та разметљивост досадна префињеном укусу Европљанина.

Међутим, напољу, у арапском крају, ту је све весело и занимљиво. Како се овде може спавати? Шта се овде једе. Овде се спава ма где било, где човека обрва сан, на улици, на кућном прагу. И, што је најчудније, спава се тако мирним и дубоким сном. Улице су покривене кором од нардова плода и пасуљем; мршаве, прљаве мачке провлаче се кроз људску гомилу и траже себи по калдрми хране. Пред једним дућаном, на прљавој дасци, поређано је неколико непечених овчих глава, с разрогаћеним плавим очима. Поред њих, на свом ђепенку чучи кројач са препотопском шиваћом машином, и шије свилене хаљине. Његови шегрти шију погнути, сваки час оближавајући конце.

По улицама се виде шарено обучени доконицари. Жене у црним огртачима, дају да им се виде само руке, чело и голе пете из високих нанула. Очи су им сањалачки равнодушне. Поред њих се тиска читав низ камила, натоварених детелином. Из дворишта се чује меланхоличан глас магарца. Улица је жива, сваки час едјекне оштар глас трговца који хвали своју робу: слаткише, јела од масти и меса, чешљеве и мараме, све по изванредно ниску цену. Из једне капије излетоше одједном две обезглављене кокошке. Оне се копрцају, машу крилима, премећу, а крв из њиних пресечених вратова пршти на све стране. Сви им се морају уклонити с пута. И по тој препуној улици јуре беспрекидно фијакери, пуни радозналих путника.

Дошла сам у други један крај; ту је све необично мирно. Пуно улица,

све су посуте песком. Једна вила до друге, једна лепша од друге. Сва су врата затворена и застрта прашином. То је гробље. Тек по где-где се зачује ужасна кукњава. То су нарикаче, којима се плаћа да би гласно изражавале жалост за мртвим.

Кајиро живи не од Енглеза, не од урођеника — него од антиквара. На све стране, куд год погледаш, видиш странце, махом французе како купују за скуп новац старе ствари: мале сфинксосе — те загонетке са укоченим очима, ћилибар, старе слике, ћилеме, шарене ђинђуве, усирену па исушену крв, масти за баусамовање, па чак и мумије, и за сваку од њих продавац вам доказује да је то мумија Рамзесова.

Полумесец и звезда. Турци се не могу похвалити да звезда која се с полумесецем налази на свима њиховим грбовима и заставама јесте турског порекла. У музеју цара Фридриха у Берлину, под бројем 1708—1719 налазе се понтијске монете, сребрне и златне, исковане око 220-47 г. пре Христа, Краљевина Понтија с престоницом Синопом лежала је на јужној обали Црног мора, и њу је 65 г. пре Христа освојио римски војсковођа Помпеј. На предњој страни овог новца налазе се идеализоване или снимљене по природи главе понтијских краљева. Ту је, најпре, идеализована глава краља Митридата или Митридата Еупатора, који је живео од 132—63 г. пре Христа, и кога је обесмртио француски песник Расин у својој трагедији »Митридат«. Глава Митридатова веома наличи на главу Александра Великог, и сматра се за »последње узор-дело грчког ликорезја«. На задњој страни овог новца налази се или усправљени Зевс, или Пегаз или јелен са обореном главом, али у сва три случаја, поред сва три лика урезан је полумесец са звездом. Под бројем 2065 и 2066 у истом музеју изложен је један златан и један сребрн атински новац. На том новцу утиснута је, поред једне совуљаге, звезда између два полумесеца, а око тога налази се запис: Атина Базил-Митридат Аристон. Тај запис подсећа на савез који је склопила Атина око 88 г. пре Христа са Митридатом, против Римљана. Митридату у част атињани су ставили на свој новац његов грб — звезду у полумесецу. Аристон, старешина перипатетичке школе у Атини, учинио је највише да се дође до тог савеза, и зато је и његово име забележено на новцу.

Позориште.

У новинама је објављено, да ће управа Српског народног позоришта укинути оперу и оперету, а сад нас из Новог Сада извештавају, да се од те намере одустало. То је учињено свакако због тога, што се јавило негодовање против укидања опере и оперете.

Ми се, за сад, нећемо упуштати у начелно писање о музици у нашем позоришту, него напомињемо само то: да управни одбор не може укидати оперу без пристанка главне скупштине. Ова је одобрила досадашњи музички програм у позоришту, и само га она, скупштина може прогонити.

Јавља нам се такођер и то, како

управни одбор мисли, да постави новог управитеља; но и то спада у компетенцију скупштине.

Број 10. Ст. Ж. ех 1914.

Изјава.*)

Поводом чланка »Српски Соко у Сентомашу« у 21. броју листа »Сентомашанин« од 1. (14.) јуна 1914. год. изјављујемо, да смо према упутству Старешинства Српске Соколске Жупе у Угарској, потписани тајник и вођа Жупе у Сентомашу 8. (21.) јуна о. г. прегледали благајну, благајничке књиге и записнике, из којих смо се уверили, да је скупштина, односно Управни Одбор друштва у Сентомашу све издатке одобрио и за исправне нашао.

У Новом Саду 26. јуна 1914. године.

Вођа Жупе: Тајник Жупе:
Александар Попов. Др. Бранко Николић.

*) На молбу Старешинства Српске Соколске Жупе доносимо ову Изјаву, за које уредништво у никаквом погледу не одговара.

ур.

Здравље.

Велики кашаљ. Нисмо још честито ни изишли из доба мрасе, морбила или тако званих малих богиња, а већ смо дубоко ушли у доба, у коме влада велики кашаљ.

Само име потпуно означава ову болест. Болесници кашљу и то веома тешко и напорно и то кашљање траје веома дуго, па се с тога за разлику од обичног кашља и зове велики кашаљ.

Велики кашаљ је болест заразна и врло лако преносна. Може се рећи да је скоро искључиво дечја болест, да најчешће напада баш децу у најнежнијим добу живота. Деца је врло лако примају, било из школе, било од околине, која у својој средини има једног таквог болесника.

Заражљивост ове болести састоји се у неким ситним невидљивим кли-

цама, а које се са слуги из груди искашљују. Какве су то клице и које су није још утврђено. Неки мисле, да су то ситни штапићи, какве налазимо и код инфлуенце; други налазе, да су то неке сићушне клице, које су на крајевима мало одебљане; трећи проналазе неке друге клице, али у главном по овом питању наука није још казала последњу реч, нити су изазивачи великог кашља још пренађени, ни утврђени.

За нас је главна ствар да знамо, да је ова болест преносна, па да дакле и од ње треба чувату нарочито децу у породици, јер често пута једно дете кад унесе заразу у кућу, оно може заразити сву чељад по кући.

Али је веома чудновато, да наше мајке ову болест сматрају за много лакшу, него што је она у ствари. Чим се оне увере, да им дете или сва деца имају велики кашаљ, оне се више ништа не брину за дејче здравље, јер по причању старих баба из породице или из суседства, деца морају ту болест да одкашљу, и то кашљање мора да траје 6 недеља, два месеца па и дуже.

Ово заиста и може бити на своме месту, ако се болест које године погоди да је лакша, да пролази брзо и без рђавих последица. Али ако се велики кашаљ погоди, као што је заиста овог пролећа у Београду и по унутрашњости, да је тежи, да траје веома дуго и да има врло рђавих па и смртних последица, онда свака мајка греша, ако узме олако болест своје деце или свога јединчета, те пусти болести маха, да изнури нежно дечје тело, које онда лакше подлеже другим болестима, које на изнемогло дете нају.

(Наставиће се.)

За нашу штампарију потребујемо једног шегрта и девојчицу из боље куће. Ступити могу одмах.

ПОМОДНО МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА ДРАГОЉУБА СТАЈИЋА И ДРУГ. У СЕНТОМАШУ.

Потребује једног старијег и једног млађег спомоћника.
Ступити могу одмах.

НА ПРОДАЈУ

скоро нова отворена федерска кола на продају. Упитати у администрацији овога листа.

ЛЕКОВИТО РУСАНДА КУПАТИЛО

У МЕЛЕНЦИМА

Торонталској жупанији) — у јужној Угарској

Отворено је од 1/14. маја до

1/14. септембра сваке године.

Специјално лечи: Севотине, хроничну реуму, скрофулу у свима њеним облицима и појавама. Кожне болести, које нису у стању биле никакве лековите масти излечити, — нарочито Psoriasis и Prurigo. Код женских неуредан крвоток и живчане болести. Сигуран успех у лечењу костобоље Caries-Necrosis-a, у коме премашује најчувенија интернационална купатила.

Станови се састоје из четири модерно удешена хотела са 74 собе, курсалон, кафана, изверсна кухиња, добра музика, цветни парк, са удобним клупама, — гласовир, куглана, билијард, стоји на расположењу купалишним гостима. Ближа извешћа и проспекте на захтев и бесплатно.

Управа купатила Русанда.

Народна Кредитна Банка

Прима улоге на штедњу и укамаћује са 5 $\frac{1}{2}$ % веће улоге по погодби.

ДЕОНИЧАРСКО ДРУШТВО
У СЕНТОМАШУ.

у сопственој кући,

(пређе поп Симе Мајинског.)

Издаје хипотекарне зајмове на непокретности куће и земље.

Стално стовариште господарских стројева:

Препоручујемо пошт. грађанству да набаве код нас потребне: СТРОЈЕВЕ ЗА ВРШЕЊЕ на пару и мотор, СЕЈАЧИЦЕ за све врсти житарица, КОСАЧИЦЕ за жито, ПЛУГОВЕ најбоље врсти на један,

два и више реди, КРУПАРА за кукуруз, САМОХОДНИХ ЛОКОМОБИЛА, ВЕТРЕЊАЧА ЗА ЖИТО, ДРЉАЧЕ И ВАЉКЕ, СЕЧКЕ, КРУПРЕ и ПРЕШЕ за грожђе.